Prenošenje tuđih riječi

Još jedna šteta koju jezik nanosi i koja spada u moralne poroke koji čovjeka udaljavaju od Božijeg puta jeste prenošenje tuđih riječi. Kur'an Časni, kudeći prenošenje tuđih riječi, kaže:

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

Teško svakom prenosiocu riječi tuđih, podrugljivcu. (El-Humeze, 1)

Na drugoj mjestu stoji:

هَمَّازٍ مَّشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

Klevetnika koji tuđe riječi raznosi. (El-Kalem, 11)

Te onda u sljedećem ajetu:

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ

Raznositelja riječi tuđih i, osim toga, uljeza. (El-Kalem, 13)

Kur'an časni prenosioca tuđih riječi naziva zenim, što znači onaj čije porijeklo nije jasno, a to ukazuje na težinu tog grijeha.

Ragib Isfahani kaže: “Zenim i muzennin je onaj ko se pripisuje određenom plemenu ali ustvari nije njihov. Naziv je nastao kroz njegovo poređenje sa minđušama (zenme) ovce koje vise s njenog uha i grla. Uzvišeni Bog kaže: Raznositelja riječi tuđih i, osim toga, uljeza, a to je rob priključen i privješen, tj. pripisan nekom plemenu; on je povezan s njima, ali nije od njih.” [1]

Fejz Kašani, također, u Muhidždžetu-l-bejda[2] prenosi od Abdullaha ibn Mubareka sljedeće: ''Zenim je neko ko je rođen iz bluda i koji sve svugdje prepričava.'' Potom još dodaje: ''Abdullah ibn Mubarek ovakvo tumači časni ajet: Raznositelja riječi tuđih i, osim toga, uljeza.

Uglavnom, ono što se ovim hoće kazati je tvrdnja da ukoliko je neko začet na dozvoljen način neće počiniti tako velik grijeh.

Konačnica prenosioca tuđih riječi sa kur'anskog stanovišta

Časni Kur'an upozorava one koji prenošenjem tuđih riječi raspiruju vatru mržnje i neprijateljstva među ljudima i prijeti im džehennemskom patnjom. Tako o jednoj od žena Ebu Leheba po imenu Umu Džemil [3] kaže:

وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

I žena njegova koja granje za vatru raznosi. (El-Leheb, 4)

O tome zašto se Ebu Lehebova žena naziva "onom koja granje za vatru raznosi", Fahr Razi navodi četiri razloga, od kojih ćemo mi ovdje ukazati na dva:

1. Zbog svog neslaganja sa Poslanikom Božijim, s.a.v.a., Umu Džemil bi noću bacala trnovito granje na put kojim je on prolazio, uznemiravajući ga na taj način.
2. Drugi razlog je taj da budući da se ona bavila prenošenjem tuđih riječi, prozvali su je "onom koja granje za vatru raznosi", odnosno onom koja dolijeva ulje na vatru.[4]

U svakom slučaju, budući da je i sam Ebu Leheb bio raspiritelj vatre, i njegova žena je poticala smutnju, ulažući na tom putu ogromni napor. Ona bi, koliko god je bila u stanju, prikupljala o Poslaniku, s.a.v.a., i njegovim drugovima vijesti prenoseći ih kasnije mnogobošcima, i upravo iz tog razloga Uzvišeni Bog je naziva ovim ružnim imenom, obećavajući joj Vatru i nagovještavajući time da će kazna za svakog onog ko bude prenosio tuđe riječi biti vatra Džehennema.

Prenošenje tuđih riječi sa gledišta predaja

U islamskim predajama se također jako naglašava pokuđenost prenošenja tuđih riječi, a mi ćemo ovdje navesti nekoliko njih.

Prenosilac tuđih riječi je najgori čovjek:

Božiji poslanik, s.a.v.a., rekao je: *"'Hoćete li da vas obavijestim o najgorima među vama?' 'Hoćemo, Božiji poslaniče,' rekoše. On reče: 'Oni koji riječi tuđe raznose, koji zavađaju prijatelje, koji dobrima mane nalaze.'"*[5]

Zapovjednik pravovjernih, mir neka s njim, kaže: *"Najgori među vama su oni koji riječi tuđe raznose, koji zavađaju prijatelje, koji dobrim ljudima mane nalaze."*[6]

A u jednoj predaji od Poslanika, s.a.v.a., prenosi se da je rekao: *"...Zaista su od vas Bogu Uzvišenom najmrži oni koji između prijatelja riječi raznose, koji zavađaju skupine, koji dobrim ljudima nedostatke traže."*[7]

Prenošenje tuđih riječi i kaburska patnja

Zapovjednik pravovjernih, mir neka je s njim, kaže: *"Kaburska patnja posljedica je prenošenja riječi tuđih, ogovaranja i laganja."*[8]

[I još je rekao: *"Kaburska patnja dolazi kao posljedica prenošenja riječi tuđih."*[9

Prenosilac tuđih riječi neće ući u Džennet

U brojnim predajama jasno se ukazuje na ovu činjenicu da prenosilac tuđih riječi i onaj koji preduzima korake u cilju razbijanja jedinstva zajednice i koji uzrokuje razdor među .muslimanima neće ući u Džennet

Plemeniti poslanik, s.a.v.a., rekao je: *"U Džennet neće ući prenosilac riječi tuđih."*[10]

U drugoj predaji stoji da je rekao: *"U Džennet neće ući prenosilac riječi tuđih."*[11]

Imam Bakir, mir neka je s njim, kaže: *"Džennet je uskraćen ogovaračima i raznosiocima riječi tuđih."*[12]

U drugoj predaji opet kaže: *"Zabranjen je Džennet raznosiocima riječi tuđih."*[13]

Imam Sadik, mir neka je s njim, kaže: *"Četvorica neće ući u Džennet: vračar, licemjer, pijanica i prenosilac riječi tuđih."*[14]

Božiji poslanik, s.a.v.a., rekao je sljedeće: *"Bog Uzvišeni kaže: 'Uskratio sam Džennet onome ko ističe svoje dobročinstvo, tvrdici i prenosiocu riječi tuđih."*[15]

Šehid Sani, Bog mu se smilovao, prenosi jednu predaju od Božijeg poslanika, s.a.v.a., u kojoj stoji: *"Kada je Bog Uzvišeni stvorio Džennet, rekao mu je: 'Govori!' Džennet reče: 'Sretan je onaj ko u mene uđe.' Silni, Uzvišen je On, reče: 'Tako Mi moći i uzvišenosti Moje, u tebi se neće* [*nastaniti od ljudi osmorica: (...) niti prenosilac riječi tuđih."*[16

Prenosilac tuđih riječi na Sabiralištu

Premda jedan dio ovih predaja koje vam predstavljamo nisu predmet naše rasprave, ipak ćemo ih, zbog važnosti koju imaju, navesti u cijelosti:

Od Bura'a ibn Aziba prenosi se da je u kući Ebu Ejuba Ensarija Mu'az ibn Džebel sjedio pokraj Poslanika, s.a.v.a., te ga je upitao: "Božiji poslaniče, šta znači ajet: Na dan kada se u rug bude puhnulo, pa vi u talasima budete dolazili.[17]?" On mu reče: "Mu'aze, o golemoj stvari pitaš." Potom su mu suze potekle niz obraze, a on nastavi: "Deset skupina iz umeta moga bit će odvojeno sabrane i Bog će ih od drugih muslimana odijeliti i lica njihova izobličiti. Neki će biti u

liku majmunskom, neki u liku svinjskom, neki izokrenuti tako da će im noge biti gore a glave dolje i takve će ih vući, neki će slijepi tumarati, neki će gluhi i nijemi biti tako da niša neće shvatati, neki će jezike svoje žvakati dok će im iz usta curiti gnoj kojeg će se svi na Sabiralištu gnušati, nekima će i noge i ruke poodsijecane biti, a neki će na plamenim granama povješani biti, neki će gore od lešine zaudarati, a neki će odjeću od bakra i ulja vrelog na sebi imati koja će zbog vreline za tijela njihova prianjati."

Potom je Božiji poslanik, s.a.v.a., rekao: "Oni koji budu sabrani u liku majmunskome su prenosioci riječi tuđih, oni koji budu dovedeni u liku svinjskome su oni što se u zabranjeno upuštaju i mito uzimaju, oni što izokrenuti budu su oni što kamatu uzimaju, oni slijepi što dođu su oni što vladajući i sudeći nasilje čine, oni gluhonijemi što sazvani budu su samodopadljivi ljudi što djelima svojim opčinjeni su, oni što jezike svoje budu žvakali su učenjaci i suci čiji postupci se kose sa riječima njihovim, oni nogu i ruku poodsijecanih su oni što svoje susjede uznemiravaju, povješani na plamenim granama su oni koji ljude uhode i potom ih kod vladara ogovaraju, oni koji gore od lešine budu zaudarali su oni što su strastima i uživanjima na Svijetu ovome predali i koji iz imetka svoga Bogom propisani dio nisu izdvajali, a oni u vrele odore [odjeveni su oni oholi i nepokorni."[18

Prenosilac tuđih riječi je izvan okrilja Božije milosti

U svakom slučaju, prenošenje tuđih riječi je toliko težak grijeh da ukoliko jedan prenosilac tuđih riječi bude živio u nekoj zajednici, na njih se neće spuštati Božija milost. U pogledu tog pitanja skrećemo vam pažnju na sadržaj sljedeće predaje: "Kada je Izraelčane pogodila teška suša, Musa, a.s., zamoli za njih kišu, a Bog Uzvišeni mu tada objavi: 'Neću se odazvati ni tebi, ni onima koji su sa tobom, dok je među vama prenosilac riječi tuđih što je u tome ogrezao.' Musa reče: 'Gospodaru, ko je taj, da ga od sebe odstranimo?' Bog onda kaza: 'Zar da vas odvraćam [od prenošenje riječi tuđih, a da Sam to činim?' Tad se svi pokajaše, pa im kiša pade."[19

Još nekoliko stvari o lošim posljedicama prenošenja tuđih riječi

Prenošenje tuđih riječi povlači za sobom loše posljedice kako za pojedinca tako i za društvo. Sa stanovišta pojedinca, ono pomračuje čovjekovu dušu, psihu i srce te razara njegovu ličnost, dok sa stanovišta društva odvodi muslimansku zajednicu u podijeljenost, sukobe i svađe, preinačujući ljubav u mržnju, iako bitak i snaga muslimana zavise od njihove međusobne ljubavi i bliskosti.

Jedan govor sv'jet može da razori

Lisicu krepanu u lava pretvori.

Ova bliskost je toliko važna da je i Bog uzvišeni smatra jednom od Svojih velikih blagodati, :opominjući ljude da ne zaborave na nju. Tako kaže

وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ وَاذْكُرُواْ نِعْمَةَ اللّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىَ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Svi se čvrsto užeta Božijeg držite i ne razjedinjujte se! I sjetite se milosti Božije prema vama kada ste jedni drugima neprijatelji bili, pa je On zbližio srca vaša, te postaste, milošću Njegovom, prijatelji; a na ivici vatrene jame ste bili, pa vas je On nje spasio. Bog vam tako dokaze Svoje objašnjava, da biste Pravim putem išli. (Ali Imran, 103)

U svakom slučaju, imajući u vidu da su jedinstvo, bliskost, ljubav, i privrženost u društvu velike Božije blagodati, koje prenosilac tuđih riječi svojim djelovanjem preinačuje u kaznu, uklanjajući između ljudi spokoj, iskrenost i ljubav – što samo po sebi predstavlja jedan uistinu velik grijeh – postaje jasno zašto je rečeno da je prenošenje tuđih riječi gore i od samog ogovaranja, jer za ogovaranje se kaže da je gore od bluda, dok se za prenosioca tuđih riječi kaže da je .ništarija,[20] što dovoljno kazuje o težini ovog grijeha

Poticaji na prenošenje tuđih riječi

Sada se postavlja sljedeće pitanje: Koja pobuda potiče čovjeka na činjenje tako velikog grijeha? U odgovoru na ovo pitanje može se kazati da nekoliko od dolje pobrojanih činilaca navode čovjeka na prenošenje tuđih riječi:

1. Čovjek može imati ružno mišljenje o osobi čije riječi prenosi te nastojati da je ocrni.
2. Može nastojati da putem prenošenja tuđih riječi iskaže prema onome kome prenosi riječi svoje prijateljstvo i ljubav.
3. Može to činiti iz zabave.
4. Može to činiti pričajući isprazne priče, zabavljajući druge ljude i družeći se sa propalicama.
5. Može to činiti iz namjere da izazove razdor, nemir i zabrinutost kod ljudi.

?Šta treba činiti

Iz kojeg god razloga čovjek prenese tuđe riječi, bez sumnje je počinio jedan težak grijeh, zbog kojeg će na Sudnjem danu trpjeti Božiju kaznu. Zato čovjek treba paziti da, ne daj Bože, njegov život, taj dragocjeni Božanski kapital, ne bude protraćen uzalud, i da se ne okonča u zaprljanosti grijehom, te da se čovjek na samom kraju života susretne isključivo sa gubitkom i štetom. Ukoliko čovjek naumi počiniti ovaj grijeh, treba se zamisliti koji odgovor će ponuditi na Sudnjem danu kada bude doveden pred sud Božije pravde da u prisustvu poslanika i dobrih ljudi odgovara za svoja djela. Jer, tada će već biti kasno i ništa se više neće moći učiniti. Čovjek na Ovom svijetu treba voditi o sebi računa, kako na Onom svijetu ne bi bio osramoćen i obeščašćen. Stoga je nužno da pazi i nadzire svoj jezik i da ne govori uludo, te da, kako smo već kazali u raspravi o sviđanju računa sa samim sobom, već na Ovom svijetu povede računa o svojim djelima, kako na Sabiralištu ne bi bio postiđen i posramljen. A kako je lijepe stihove na tu temu sročio mudri učenjak Ahmed Neraki:

Vodit će te na trg naknade
Da tamo susretneš nesretnu kob
Ja kakvog li trga skupa poslanika
Prisutno je tu dobrih i vjerovjesnika
Ah kakve sramote i boli i jada
Jao te drskosti i postiđenosti
Prije nego l' tamo stigneš, opameti se
S tisuć zgorenja i žalosti druži se
Kad c'jeli bi sv'jet za tobom plakao
Prijatelju dobri opet bilo bi ti malo
Od života pedeseta pa i više prođe
A postaja tisuć još treba da se prođe
Dan izmače i sunce ti crveno postade
I svi tvoji izdisaji polahko se hlade
Kada ćeš krenut, šta činiti, dobri
Ako zamisao imaš deder reci i meni
Vremena malo, put težak, a još hroma deva
Gore, dole pune otrovnih dušmanskih mačeva
Pješke se sad više nidokle neće stići

Nego smisli kako će ti krila tu iznići
I za let je kasno jer prilika prođe
[Sada vrijeme 'Teju-l-erda'[21]evo dođe[22

Izvor: Muhammed Reza Mahdevi Keni, Koraci ka samoizgradnji 1

---

[1] Mufredate Ragib, poglavlje Zenem'.

[2] Sv. 5, str. 275.

[3] Umu Džemil – kći Harba, a sestra Ebu Sufjanova, tj. Muavijina tetka po ocu – bila je jedna od Ebu Lehebovih žena i jedna od zakletih neprijatelja Božijeg poslanika, s.a.v.a.. Tumačeći ajet: I žena njegova koja granje za vatru raznosi (El-Leheb, 4), nakon pojašnjavanja nekoliko stvari Fahr Razi kaže sljedeće: "U pogledu ovog ajeta ostaju još dva pitanja. Ukoliko se postavi pitanje zašto Bogu Uzvišenom nije bilo dovoljno da kaže i njegova žena, nego je Ebu Lehebovu ženu opisao atributom koja granje nosi, odgovor će glasiti da je Ebu Leheb imao još dvije žene, te kako se o njima ne bi mislilo loše, Uzvišeni Gospodar je tu Ebu Lehebovu ženu predstavio na ovakav način. (Tefsir-e kebir, sv. 32, str. 171 i 172.)

[4] Za više podataka vidi: Tefsir-e kebir, sv. 32, str. 171 i 172.

[5] Usul-e Kafi, sv. 2, str. 369, predaja 1; Biharu-l-envar, Bejrut, sv. 72, str. 266.

[6] Usul-e Kafi, sv. 2, str. 369; Vesa'ilu-š-ši'a, sv. 8, str. 617; Biharu-l-envar, Bejrut, sv. 72, str. 268.

[7] Mehedždžetu-l-bejda', sv. 5, str. 275.

[8] Envar-e nu'manijje, str. 259.

[9] Ilelu-š-šeraji', sv. 1, poglavlje 262, str. 308.

[10] Mehedždžetu-l-bejda', sv. 5, str. 275; Biharu-l-envar, Bejrut, sv. 72, str. 268.

[11] Amali Tusi, sv. 1, str. 243; Kešfu-r-rejbe, str. 41; ez-Zer'a ila mekarimi-š-šeri'a, Nedžef, str. 155; Biharu-l-envar, Bejrut, sv. 72, str. 268.

[12] Mehedždžetu-l-bejda', sv. 5, str. 276.

[13] Usul-e Kafi, sv. 2, str. 369.

[14] Amali Saduk, str. 330.

[15] Isto, str. 351.

[16] Mehedždžetu-l-bejda', sv. 5, str. 276; Envar-e nu'manijje, str. 265.

[17] En-Nebe', 18.

[18] Mudžme'u-l-bejan, Bejrut, sv. 10, str. 423.

[19] Kešfu-r-rejbe, str. 42; Mehedždžetu-l-bejda', sv. 5, str. 276; Vesa'ilu-š-ši'a, sv. 8, str. 619; el-Dževahiru-s-sunijje, str. 65, sa neznatnim razlikama.

[20] Kešfu-r-rejbe, str. 41.

[21] Radi se i duhovnom putovanju prostorom. (Prim. prev.)

.[22] Takdis, str. 220-221